

Analiza stanu

zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Investor	Gmina Krościenko Wyzne
Obiekt	Budynek Urzędu Gminy Krościenko Wyzne
Województwo	Podkarpackie
Powiat	Krośnieński
Gmina	Krościenko Wyzne
Kod pocztowy	38-422 Krościenko Wyzne
Ulica	Południowa
Nr	9
Dz. nr ewid.	4011/2
Obręb	Krościenko Wyzne
Opracował	Stanisław Bielecki
Data opracowania	Luty 2021 r.

SPIS TREŚCI

PODSTAWA PRAWNA	3
CEL OPRACOWANIA.....	3
SYTUACJA W MPZP	4
CHARAKTERYSTYKA I STAN TECHNICZNY BUDYNKU.....	5
DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA	5
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNO-INFORMACYJNA.....	8
DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA.....	9
ZALECENIA	19
BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE.....	29
PLAN DZIAŁANIA	31

PODSTAWA PRAWNA

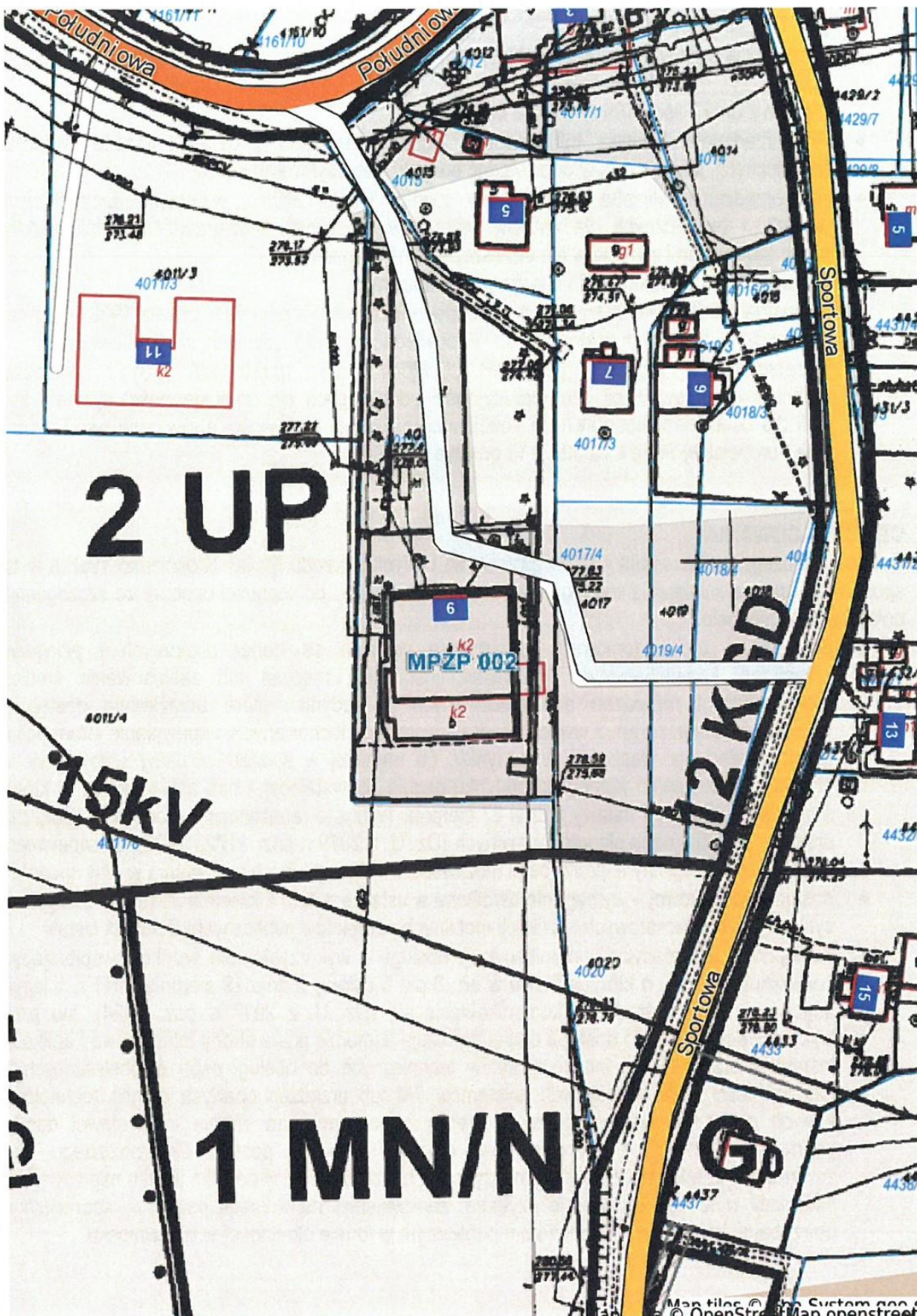
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2019 r. poz. 1696).
- „Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych” sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach.
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie.
- Rozporządzenie Komisji (UE) NR 1300/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie technicznych specyfikacji interoperacyjności odnoszących się do dostępności systemu kolei Unii dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się (Dzienniki Unii Europejskiej Seria L Nr 356 z 12 grudnia 2014).

CEL OPRACOWANIA

Celem niniejszego opracowania jest przygotowanie budynku Urzędu Gminy Krościenko Wyżne w taki sposób aby spełniał minimalne wymagania służące zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, w zakresie:

- dostępności architektonicznej: zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków; instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych; zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy; zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, o którym mowa w art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1172 i 1495), e) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób;
- dostępności cyfrowej – wymagania określone w ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych; Dziennik Ustaw
- dostępności informacyjno-komunikacyjnej: obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824), lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje; instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia; zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania; zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

SYTUACJA W MPZP

CHARAKTERYSTYKA I STAN TECHNICZNY BUDYNKU

Budynek Urzędu Gminy Krościenko Wyżne zlokalizowany jest na dz. nr ewid. 4011/2 położonej przy ul. Południowej 9 w miejscowości Krościenko Wyżnym, gmina Krościenko Wyżne. Dojazd do przedmiotowej nieruchomości odbywa się zarówno z ulicy Południowej, jak i z ulicy Sportowej. Teren w otoczeniu zagospodarowany jest parkingiem, małą architekturą oraz zielenią, jego bilans przedstawia się następująco: powierzchnia zabudowy – 732,66 m²; powierzchnia terenów utwardzonych (dojazd, dojście, place) – 1585 m²; powierzchnia pozostająca – 3221,34 m².

Obiekt objęty niniejszym opracowaniem, jest budynkiem wolnostojącym, piętrowym z poddaszem użytkowym, bez podpiwniczenia. Wykonany został z cegły, metodą tradycyjną i posadowiony na fundamentach żelbetowych, z betonu żwirowego. Konstrukcja dachu tradycyjna, drewniana, krokwiowo-płatwiowa o nachyleniu połaci 57,74 % (30°). Jest to jeden z najczęściej spotykanych kątów połaci dachowej w tym rejonie, dlatego wpływa to pozytywnie na odbiór całości bryły łagodnie wpisując się w otoczenie. Podział funkcji budynku jest następujący:

- parter: wejście główne do budynku, klatka schodowa, dźwig platformowy, sala Domu Ludowego wraz z pomieszczeniami pomocniczymi, magazyn i kotłownia;
- piętro: pomieszczenia Urzędu Gminy Krościenko Wyżne, sanitariaty, sala konferencyjna, pokój socjalny, pomieszczenie gospodarcze;
- poddasze: pomieszczenia z przeznaczeniem na GOPS, archiwum UG, sala Rady Gminy, sanitariaty, pomieszczenia gospodarcze.

Komunikację pionową stanowi klatka schodowa oraz schody usytuowane na północnej ścianie budynku. Powierzchnia użytkowa: parter – 518,13 m²; piętro – 415,37 m²; poddasze – 322,59 m². Parametry techniczne budynku: długość – 30,74 m, szerokość – 31,43 m, wysokość – 11,59 m, wysokość do kalenicy – 13,90 m, powierzchnia zabudowy – 732,66 m², powierzchnia użytkowa – 1318,09 m², kubatura – 6726,00 m³.

Zgodnie z aktualnymi przeglądami, tj. konstrukcyjny, instalacji gazowych, elektrycznych, odgromowych i ppoż., kominowych, wentylacyjnych, klimatyzacyjnych, stan techniczny budynku ocenia się jako bardzo dobry.

DOSTĘPNOŚĆ ARCHITEKTONICZNA

a. Dojazd do miejsca

Dojazd do budynku Urzędu Gminy Krościenko Wyżne ustalony jest zarówno z ulicy Południowej, jak i Sportowej. Nawierzchnia dojazdu wykonana jest z masy bitumicznej, bez widocznych uszkodzeń, które stanowiłyby przeszkodę w poruszaniu się pojazdami. Od ulicy Sportowej wykonano dodatkowo chodnik, dzięki czemu można poruszać się bezpiecznie pieszo. Brak chodnika od strony ulicy Południowej.

b. Lokalizacja stanowisk postojowych

Parking wyposażony jest w stanowiska postojowe dla samochodów użytkowników przebywających okresowo, głównie do obsługi budynku Urzędu Gminy Krościenko Wyżne, Domu Ludowego i GOPS-u, w tym również dla samochodów osobowych, z których korzystają wyłącznie osoby z niepełnosprawnością (w liczbie 2 st.). Miejsca postojowe, z których korzystają wyłącznie osoby z niepełnosprawnością, zachowują minimalne wymiary tj. 360 cm*500 cm, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Nawierzchnia ich jest utwardzona (równa i gładka o prawidłowym spadku podłużnym i poprzecznym), wykonana z materiałów brukowanych, tj. z kostki betonowej. Odległość stanowiska do drzwi wejściowych budynku wynosi około 1,5 m. Część stanowisk postojowych, w tym dla osób z niepełnosprawnością, połączone są z chodnikiem, dlatego są one dostosowane poprzez wyniesienie nawierzchni obok stanowiska postojowego do wysokości chodnika – dwustronne zrównanie poziomów. Brak jest zabezpieczenia krawędzi miejsca postojowego w taki sposób aby uniemożliwiały nawis części samochodu nad chodnikiem.

c. Wejścia do budynku

Główne wejście do budynku, przez które przechodzi się do urzędu gminy i GOPSu, wyposażone jest przed wejściem i po wejściu w przestrzeń manewrową o wymiarach 150 cm*150 cm. Nawierzchnia przed wejściem głównym utwardzona za pomocą kostki betonowej, bez nachylenia, z wypłaszczeniem nawierzchni manewrowej. Drzwi PCV, przeszklone, dwuskrzydłowe (jedno skrzydło zablokowane czasowo) o szerokości 130 cm i wysokości 205 cm, otwierane są mechanicznie, tj. za pomocą klamki w formie dźwigni, umieszczonej na wysokości 90 cm. Próg w drzwiach wejściowych ma wysokość 4 cm. Przy wejściu zastosowano wycieraczkę gumową, układaną na posadzce o wysokości 2 cm i wielkości oczek 3 cm. Brak przed wejściem nawierzchni antypoślizgowej zgodnie z normą PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231. Nad wejściem do budynku brak jest daszku, który stosuje się przy wejściach do budynku o wysokości powyżej dwóch kondygnacji nadziemnych, mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi. Brak wiatrolapu, gdyż bezpośrednio wchodzi się na klatkę schodową,

Boczne wejście do budynku przeznaczone jest dla osób z niepełnosprawnościami, pozwala na przejście do UG Krościenko Wyżne i GOPSu. Wyposażone zostało w przestrzeń manewrową o wymiarach 150 cm*150 cm. Nawierzchnia przed wejściem utwardzona za pomocą kostki betonowej, bez nachylenia, z wypłaszczeniem nawierzchni manewrowej. Drzwi PCV, przeszklone, dwuskrzydłowe (jedno skrzydło zablokowane czasowo) o szerokości 190 cm i wysokości 205 cm, otwierane są mechanicznie, tj. za pomocą klamki w formie dźwigni, umieszczonej na wysokości 90 cm. Próg w drzwiach wejściowych ma wysokość 2 cm. Przy wejściu brak wycieraczki gumowej, maty i nawierzchni antypoślizgowej zgodnie z normą PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231. Nad wejściem brak daszku ochronnego. Wejście również nie posiada wiatrolapu, ponieważ bezpośrednio wchodzi się na klatkę schodową.

Budynek posiada również osobne wejście do Domu Ludowego Wyposażone zostało w przestrzeń manewrową o wymiarach 150 cm*150 cm. Nawierzchnia przed wejściem utwardzona za pomocą kostki betonowej, bez nachylenia, z wypłaszczeniem nawierzchni manewrowej. Drzwi PCV, przeszklone, dwuskrzydłowe (jedno skrzydło zablokowane czasowo) o szerokości 130 cm i wysokości 205 cm, otwierane są mechanicznie, tj. za pomocą klamki w formie dźwigni, umieszczonej na wysokości 90 cm. Próg w drzwiach wejściowych ma wysokość 1 cm. Przy wejściu brak wycieraczki gumowej, maty i nawierzchni antypoślizgowej zgodnie z normą PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231. Nad wejściem brak daszku ochronnego. Wejście również nie posiada wiatrolapu ponieważ bezpośrednio wchodzi się do korytarza.

d. Drzwi wewnętrzne:

Drewniane o wymiarach 90x200 cm, otwierane na zewnątrz lub do wewnątrz, mechanicznie, tj. za pomocą klamki umieszczonej w granicach 80 cm od poziomu posadzki.

e. Ciągi komunikacyjne

Wymiary ciągów komunikacyjnych dostosowane są do natężenia ruchu osób i wynoszą odpowiednio: klatka schodowa (stały ruch dwukierunkowy): szer. 185 cm, wys. 276 cm, główny ciąg komunikacyjny (stały ruch dwukierunkowy): szer. 137-202 cm wys. 186-277 cm, boczne ciągi komunikacyjne (częsty ruch dwukierunkowy): szer. 137-202 cm wys. 186-277 cm. Szerokość dróg ewakuacyjnych zachowana tj. minimum 60 cm, przyjmuje się, że na danej kondygnacji nie przebywa więcej niż 100 osób. Nawierzchnia ciągów komunikacyjnych zapewnia możliwość swobodnego poruszania się, tzn. jest równa, nie zachowuje jednak właściwości dla powierzchni antypoślizgowej, która posiada swoje parametry również w trudnych warunkach atmosferycznych – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek. W części ciągów komunikacyjnych występują zwężenia (otwory drzwiowe) o wymiarach: szer. 104 cm i wys. 205 cm oraz jedna pochylnia dł. 351 cm i szer. 186 cm. W pobliżu ciągów komunikacyjnych brak jest wyznaczonych miejsc postojowych (chwilowego odpoczynku).

f. Schody

Szerokość biegu: 153 cm; wysokość stopnia: 17 cm; długość stopnia: 29,5 cm; ilość stopni w biegu: 6 szt. Wymiary spocznika: 150x153 cm.

g. Balustrady i poręcze

Poręcze zamontowane zostały głównie na klatce schodowej, na całej długości biegu. Konstrukcja poręczy stalowa, wykonana z prętów pionowych o średnicy 4 cm i rozstawie 90 cm oraz poziomych o średnicy 4 (poręcz) i 1 cm (wypełnienie) rozstawionych co 14 cm. Na styku prętów poziomych z prętami pionowymi widoczne wypusty o dł. 3 cm, może doprowadzić to do zahaczenia.

h. Dźwig osobowy

Dźwig zapewnia bezpośredni dostęp na każdą kondygnację, gdzie wyznaczono przestrzenie manewrowe. Odległość między drzwiami przystankowymi a przeciwległą ścianą wynosi 185 cm. Różnica poziomów podłogi kabiny dźwigu, zatrzymującego się na kondygnacji użytkowej, i posadzki tej kondygnacji przy wyjściu z dźwigu w granicach 1 cm. Na ścianie przeciwnej do drzwi wejściowych dźwigu brak lustra, umożliwiające osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim sprawdzenie, czy za jej plecami nie znajduje się żadna przeszkoda i czy może bezpiecznie opuścić kabinę. Drzwi do kabiny mają szerokość 90 cm, otwierane są i zamykane manualnie. Wymiary wewnątrz: szer. 120 cm, dł. 143 cm. Wewnątrz po prawej stronie od wejścia na wysokości 100 cm znajduje się dobrze oświetlony panel sterujący oraz nieco niżej (na wysokości 90 cm) poręcz. W windzie brak siedzeń składanych. Poza drzwiami wejściowymi (na każdej kondygnacji) dźwig nie jest przeszklony.

i. Biuro obsługi

Brak jest stałego biura obsługi, funkcjonuje tymczasowe ze względu na panującą pandemię. Stanowi je poszerzenie części ciągu komunikacyjnego, o wymiarach: szer. 423 cm, dł. 285 cm i wys. 270 cm. Wejście do tymczasowego biura obsługi bezpośrednio z klatki schodowej, oddzielone przeszklonymi drzwiami o wymiarach 180x210 cm, otwierane za pomocą klamki. W pobliżu drzwi znajduje się domofon na wysokości 130 cm.

j. Kasa

Kasa znajduje się wzdłuż trasy pozbawionej przeszkód, okienko dostępne jest dla użytkownika wózka inwalidzkiego oraz dla osób o niskim wzroście. W kasie znajduje się szklana szyba, niedemontowalna, bez systemu głośnomówiącego (interkom). Lada kasy dł. na odcinku o szerokości 80 cm, zamontowana na wysokości 90 cm od posadzki.

k. Miejsca postojowe (chwilowego odpoczynku)

Brak wyznaczonych miejsc postojowych dla osób poruszających się na wózku

l. Toaleta dla osób ze szczególnymi potrzebami

Toaleta dla osób ze szczególnymi wykonana zgodnie z zaleceniami i polskimi normami:

- obok muszli ustępowej zapewniono przestrzeń wolną od przeszkód o szerokości min. 90 cm;
- górna krawędź deski muszli ustępowej znajduje się na wysokości 46 cm;
- osłona muszli znajduje się nie bliżej niż 45 cm od ściany;
- deska klozetowa jednolita, bez wycięć, stabilna;
- poręcze:
  - montowane w odległości 30 – 40 cm od osi muszli (do osi poręczy) oraz na wysokości 70 - 85 cm (górna krawędź poręczy), oraz wystające 10 – 15 cm przed muszlę;
  - długości 75 – 90 cm (podnoszone z jednej strony muszli);
- spłuczka:
  - uruchamiana ręcznie, nieobsługiwana za pomocą nogi,
  - przycisk spłuczki znajduje się z boku miski ustępowej na wysokości nieprzekraczającej 80 – 110 cm (górna krawędź przycisku);
- podajnik papieru toaletowego znajduje się na wysokości 60 – 70 cm od posadzki, w okolicy bocznej krawędzi miski ustępowej.
- Umywalka
  - górna krawędź na wysokości 75 – 85 cm od posadzki;
  - dolna krawędź nie niżej niż 60 – 70 cm od posadzki;
  - przestrzeń manewrowa przed umywalką o wymiarach 90x150cm, z czego nie więcej niż 40 cm tej przestrzeni znajduje się pod umywalką

- baterie uruchamiane przyciskiem (nie należy stosować baterii obsługiwanych przy pomocy kurków);
- lustro zamontowane w taki sposób, że jego dolna krawędź znajduje się nie wyżej niż 80 cm od poziomu posadzki lub bezpośrednio nad umywalką,
- dozownik mydła, suszarka/ręczniki są zlokalizowane jak najbliżej umywalki na wysokości 80 – 110 cm od poziomu posadzki,
- poręcze przy umywalce montowane po obu stronach umywalki na wysokości 90 – 100 cm, w odległości nie mniejszej niż 5 cm pomiędzy krawędzią poręczy a umywalką.

Powierzchnie ścian i podłóg niepośliskawe, skontrastowane ze sobą, mają jednolitą barwę, bez wzorów lub o wzorach o kontraście kolorystycznym mniejszym od LRV=20. Podłogi i posadzki w toaletach nie zostały wykonywane z materiałów antypoślizgowych, które, nawet zamoczone, nie spowodują niebezpieczeństwa dla użytkowników – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek. W toalecie brak urządzeń alarmowych np.: przycisku lub linki wzywania pomocy, znajdującą się na maksymalnej wysokości 40 cm od poziomu posadzki. Zastosowano drzwi otwierane na zewnątrz, o szerokości 90 cm, bez siłowników, co uniemożliwia samodzielne otwarcie ich przez osobę poruszającą się na wózku inwalidzkim, otwieranie i zamykanie drzwi ręczne, nie wymagające siły przekraczającej 60 N. Drzwi toalety mają awaryjne otwarcie kluczem. Włączniki światła znajduje się na wysokości 80 – 110 cm od poziomu posadzki. Brak wyposażenie toalety w wieszaki na ubrania/bagaż – przynajmniej jeden na wysokości ok. 180 cm i przynajmniej jeden na wysokości ok. 110 cm.

m. Pomieszczenia do opieki nad dziećmi

Brak pomieszczenia opieki nad dziećmi.

n. Gniazda

Kontakty, włączniki i inne mechanizmy kontrolne umieszczone w inny sposób niż na wysokości 80 – 110 cm, natomiast gniazda na wysokości 40 – 100 cm.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNO-INFORMACYJNA

a. Dojazd do miejsca.

Brak jest kierunkowskazów (przy zjazdach z ulicy Południowej i Sportowej) wyraźnie prowadzących do budynku

b. Lokalizacja stanowisk postojowych.

Stanowiska postojowe dla osób z niepełnosprawnością posiadają jedynie niepełne oznaczenie pionowe. Brak jest oznaczeń pionowych.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach z dnia 3 lipca 2003 r. zaleca aby stanowisko postojowe zostało oznakować poprzez malowanie całego tła na kolor niebieski. (to dać do zaleceń)

c. Wejście główne do budynku.

Wejścia do budynków nie są zasygnalizowane pasem ostrzegawczym szerokości 50 cm ułożonym w odległości 50 cm przed drzwiami i za drzwiami. Brak oznaczeń informujących o wyznaczonym wejściu do budynku dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Przy wejściu brak tabliczek informujących o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a). Futryna drzwi nie kontrastuje ze ścianą. Na drzwiach widnieje tabliczka informująca o wyjściu ewakuacyjnym/

d. Drzwi wewnętrzne:

Ościeżnice nieoznaczone kontrastowym kolorem w stosunku do powierzchni ściany, klamki nie wyróżniają się na tle drzwi, brak informacji w alfabecie Braille'a umieszczonej na wysokości ok. 120 cm

od podłogi, tuż nad klamką lub na listwie prowadzącej przed drzwiami od strony klamki, numery pokoi wykonane wypukłą, ale niekontrastową czcionką i nie umieścić na wysokości wzroku tj. 145 – 165 cm

e. Ciągi komunikacyjne

Ciągi komunikacyjne wyznaczone są w oznaczenia informujące o kierunku ewakuacyjnym. Brak wyposażenia ciągów komunikacyjnych w system odnajdywania drogi, planów tyflograficznych, pętli indukcyjnych, piktogramów, symboli graficznych, informacji dźwiękowej, informacji tekstowej i systemu fakturowego oznaczenia powierzchni. Brak kontrastu kolorystycznego ścian i posadzek.

f. Schody

Schody wizualnie nie są kontrastowe, brak oznaczeń krawędzi stopni. Brak systemu fakturowego oznaczenia schodów, brak zmiany odcieni czy barwy schodów. Brak oznaczenia przestrzeni pod schodami o wysokości mniejszej niż 2,2 m.

g. Balustrady i poręcze

Brak zastosowania dotykowej informacji na poręczach schodów.

h. Dźwig osobowy

Obok drzwi platformy brak jest czytelnej informacji o dźwigu oraz numeru kondygnacji zarówno w wersji wizualnej jak i dotykowej. Obramowanie dźwigu nie jest oznakowane w sposób kontrastowy w stosunku do otoczenia. Na dojściu do dźwigu brak systemu fakturowego prowadzącego do panelu przywołania. Panel zewnętrzny sterowania posiada informację dźwiękową, nie bardzo zrozumiałą w języku polskim. Zastosowano wypukłe klawisze w zewnętrznym panelu sterowania. Brak w wewnętrznym panelu sterowania wyposażenia w dodatkowe oznakowanie dla osób niedowidzących i niewidomych (wypukłe opisy, cyfry lub symbole oraz oznaczenia w alfabecie Braille'a) oraz informację głosową.

i. Biuro obsługi

Brak jakichkolwiek oznaczeń przy biurze obsługi.

j. Kasa

Brak pętli indukcyjnej.

k. Miejsca postojowe

Brak oznaczeń dla miejsc postojowych.

l. Toaleta dla osób ze szczególnymi potrzebami

Wejście do toalety nie jest oznaczone za pomocą piktogramów na ścianach oraz informacją w alfabecie Braille'a, brak oznaczeń kontrastujących z drzwiami od toalety.

m. Pomieszczenia do opieki nad dziećmi

Brak pomieszczeń do opieki nad dziećmi.

n. Gniazda

Brak jakichkolwiek oznaczeń.

DOSTĘPNOŚĆ CYFROWA

Strona internetowa Gminy Krościenko Wyżne została utworzona i dostępna jest pod adresem: <https://www.kroscienkowyzne.pl>. Zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych strona zawiera następujące treści:

- dane teleadresowe podmiotu oraz link do strony podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej podmiotu;
- narzędzia służące do kontaktu z podmiotem (skrzynka podawcza);
- nawigację;
- deklarację dostępności;
- informacje dotyczące sytuacji kryzysowej w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1401 i 1560 oraz z 2019 r. poz. 730) oraz innych informacji związanych z bezpieczeństwem publicznym;

- dokumenty urzędowe oraz wzory umów lub wzory innych dokumentów przeznaczonych do zaciągania zobowiązań cywilnoprawnych.

Oprócz tego strona posiada:

- stronę startową;
- stronę z informacjami kontaktowymi;
- stronę pomocy;
- co najmniej jedną stronę istotną dla każdego rodzaju usługi świadczonej przez stronę internetową;
- co najmniej jeden dokument do pobrania - istotny, dla każdego rodzaju usługi świadczonej przez stronę internetową;
- co najmniej materiał multimedialny, na przykład film;
- podstrony;
- regulację rozmiaru czcionek;
- kontrasty: (tryb: domyślny, czarny i biały, czarny i żółty, żółty i czarny);
- stronę z formularzem zaawansowanego wyszukiwania,
- stronę z wynikami wyszukiwania;

Brak natomiast informacji na temat:

- dostępności pętli indukcyjnej umieszczonej w obiekcie;
- pomieszczenia wyciszenia, z którego mogą skorzystać osoby wrażliwe na bodźce zewnętrzne, np. osoby ze spektrum autyzmu;
- pomocy przeszkolonych pracowników na miejscu (asysta, pomoc w przemieszczaniu się po budynku, udzielanie kompleksowej informacji, itp.).

Zgodnie z przyjętymi poniżej szczegółowymi wytycznymi dostępność cyfrowa Gminy Krościenko Wyżne przedstawia się następująco:

Zasada 1:

Postrzegalność – informacje oraz komponenty interfejsu użytkownika muszą być przedstawione użytkownikom w sposób dostępny dla ich zmysłów.

1. Wytyczna:

Alternatywa w postaci tekstu: dla każdej treści nietekstowej należy dostarczyć alternatywną treść w formie tekstu, która może być zamieniona przez użytkownika w inne formy (np. powiększony druk, braille, mowa syntetyczna, symbole lub język uproszczony). Sprawdzenie czy:

- wszystkie obrazy, przyciski graficzne, obrazy pełniące role odnośników posiadają adekwatny do zawartości i celu opis alternatywny – **NIE**;
- wszystkie ozdobne obrazy posiadają pusty tekst alternatywny (alt="") – **TAK**;
- wszystkie infografiki posiadają alternatywną, tekstową informację w treści lub na osobnej podstronie – **NIE**;
- wszystkie wykresy i mapy posiadają alternatywę w postaci tekstu, tabel itp. w treści lub na osobnej podstronie – **NIE**;
- wszystkie przyciski posiadają adekwatny do pełniacej funkcji opis tekstowy jako wartość lub treść; wszystkie pola formularzy posiadają jednoznaczną etykietę; graficzne elementy CAPTCHA posiadają alternatywę w postaci tekstu lub innego sposobu na pozyskanie informacji jak np. dźwięk – **NIE**.

2. Wytyczna

Media zmienne w czasie: należy dostarczyć alternatywę dla mediów zmiennych w czasie.

- a. Tylko audio lub tylko wideo (nagranie):

- Sprawdzenie transkrypcji tekstowej nagranych dźwięku dla wszystkich nagranych (nieprzekazywanych na żywo) materiałów dźwiękowych i wideo, publikowanych na stronie, takich jak np. podcasty dźwiękowe, pliki mp3 itp. – **NIE**;
  - Sprawdzenie transkrypcji tekstowej lub odpowiednika dźwiękowego dla materiałów wideo (nieprzekazywanych na żywo), które nie zawierają ścieżki dźwiękowej lub ścieżka dźwiękowa nie przenosi znaczenia (np. muzyka grająca w tle) – **NIE**.
- b. Napisy rozszerzone (nagranie):
- Sprawdzenie napisów (dialogów, informacji dźwiękowych) dla wszystkich opublikowanych na stronie materiałów wideo (nieprzekazywanych na żywo) – **NIE**.
- c. Audio deskrypcja lub alternatywa dla mediów (nagranie):
- Sprawdzenie czy dla mediów zmiennych w czasie zapewniona jest treść alternatywna opisująca tę samą historię i przedstawiająca te same informacje, co opublikowany materiał oraz czy obejmuje ona wszystkie ważne dialogi i działania, jak również wygląd otoczenia, które są częścią historii – **CZĘŚCIOWO**.
- d. Napisy rozszerzone (na żywo):
- Sprawdzenie, czy dla każdej treści multimedialnej, udostępnianej na żywo (materiały tylko dźwiękowe, webcasty, wideokonferencje itd.) istnieją napisy zsynchronizowane z dźwiękiem – **NIE**.
- e. Audio deskrypcja (nagranie)
- Sprawdzenie, czy prezentowany materiał wideo zawiera ścieżkę audio (w mowie), aby osoby niewidome go zrozumiały lub czy istnieje opcja jej włączenia – **CZĘŚCIOWO**.
- f. Język migowy (nagranie)
- Sprawdzenie, czy treści multimedialne posiadające dźwięk zawierają tłumacza, przedstawiającego informacje w języku migowym – **NIE**.
- g. Rozszerzona audio deskrypcja (nagranie):
- Sprawdzenie czy dla materiałów wideo, w których nie można dodać ścieżki z audio deskrypcją z powodu synchronizacji ścieżki dźwiękowej (np. nie ma pauz w ścieżce audio) zapewnione są alternatywne wersje wideo z pauzami – **NIE**.
- h. Alternatywa dla mediów (nagranie):
- Sprawdzenie, czy wszystkie udostępnione na stronie treści multimedialne, posiadające ścieżkę wideo posiadają transkrypcję opisową – **CZĘŚCIOWO**.
- i. Tylko audio (na żywo):
- Sprawdzenie, czy treści dźwiękowe prezentowane na żywo zawierają transkrypcję opisową w formie tekstowej – **NIE**.

3. Wytoczna

Możliwość adaptacji: należy tworzyć treści, które mogą być prezentowane na różne sposoby (np. uproszczony układ wizualny), bez utraty informacji czy struktury.

- a. Informacje i relacje:
- Sprawdzenie sposobu zastosowania semantycznych znaczników HTML, dzięki którym technologie asystujące takie jak np. czytniki ekranu (screen readers), używane przez osoby niewidome i niedowidzące, mogą w prawidłowy sposób zinterpretować i odczytać treść strony. Główny nacisk na sprawdzenie zastosowania nagłówków w odpowiedniej hierarchii, etykiet dla pól formularzy, list do grupowania linków (np. menu), tytułów i komórek nagłówkowych dla tabel – **TAK**.
- b. Zrozumiała kolejność :
- Sprawdzenie, czy sekwencja nawigacji oraz czytania, określona za pomocą kolejności w kodzie HTML jest logiczna i intuicyjna – **TAK**.
- c. Właściwości zmysłowe:

- Sprawdzenie, czy elementy nawigacyjne oraz komunikaty na stronie internetowej, nie polegają tylko na charakterystykach zmysłowych komponentów. Nie zależą od: kształtu, lokalizacji wizualnej lub miejsca czy dźwięku – **BRAK DANYCH**.
- d. Orientacja:
  - Sprawdzenie, czy jest możliwość wyświetlenia treści zarówno w układzie pionowym jak i poziomym urządzenia (np. smartfon, tablet), za wyjątkiem sytuacji kiedy do zrozumienia treści konkretny układ jest niezbędny np. aplikacja bankowa, pocztowa pokazująca blankiet przelewu tylko w poziomie aby w całości go zobaczyć – **TAK**.
- e. Określenie pożądanej wartości:
  - Sprawdzenie, czy w tekstowych polach formularza, które zbierają określone typy informacji o użytkowniku (jak np. imię, nazwisko, telefon, email, itp.) zdefiniowano atrybut autocomplete z odpowiednią wartością – **BRAK FORMULARZY**;
- f. Określenie przeznaczenia. Sprawdzenie, czy:
  - zostały zdefiniowane regiony z HTML5 lub punkty orientacyjne za pomocą ról ARIA – **NIE**;
  - w stosownych przypadkach użyte zostały odpowiednie atrybuty ARIA ulepszające semantykę kodu HTML w celu lepszego zrozumienia napotkanego elementu strony – **NIE**.

4. Wytyczna

Możliwość rozróżnienia: użytkownik powinien móc dobrze widzieć bądź słyszeć treści — mieć możliwość oddzielenia informacji od tła.

- a. Użycie koloru:
  - Sprawdzenie, czy rozróżnianie elementów wizualnych oraz przekazywanie treści zależne jest tylko od koloru, np.: wymagane pola formularzy – **NIE**.
- b. Kontrola odtwarzania dźwięku:
  - Sprawdzenie, czy zaraz po wczytaniu strony internetowej odtwarzany jest dźwięk, np.: zaczyna grać muzyka lub inny podkład dźwiękowy, automatycznie odtwarza się film reklamowy itp. Dla użytkowników niewidomych dźwięki odtwarzane na stronie będą nakładać się z głosem lektora programu czytającego, utrudniając jego zrozumienie. Jeśli dźwięki trwają dłużej niż 3 sekundy, sprawdzenie, czy istnieje mechanizm, dzięki któremu użytkownik będzie mógł je zatrzymać, spauzować, wyciszyć lub zmienić głośność – **NIE**.
- c. Kontrast (minimalny):
  - Sprawdzenie, czy kontrast pomiędzy tekstem lub grafikami tekstowymi a tłem jest w stosunku 4,5:1. Jeżeli kontrast nie jest wystarczający, sprawdzenie, czy istnieją kontrolki, które przełączą stronę internetową w wysoki kontrast. Jeśli takie istnieją, sprawdzana jest wersja w wysokim kontraście, czy posiada taką samą funkcjonalność i zawartość oraz czy spełnia wymagania kontrastu – **TAK**.
- d. Zmiana rozmiaru tekstu:
  - Sprawdzenie, czy po powiększeniu rozmiaru czcionki do 200% w przeglądarce lub za pomocą udostępnionych na stronie kontrolek nie następuje utrata zawartości lub funkcjonalności strony internetowej (np. obcinane są fragmenty tekstów, funkcjonalne elementy uciekają poza krawędzie przeglądarki itp.) – **TAK**.
- e. Obrazy tekstu:
  - Sprawdzenie, czy treści przedstawione są za pomocą grafiki, jeśli ta sama prezentacja wizualna może być zaprezentowana jedynie przy użyciu tekstu. Wyjątkiem jest tekst, który jest częścią logo lub nazwy własnej produktu – **TAK**.
- f. Wzmocniony kontrast:
  - Sprawdzenie, czy kontrast pomiędzy tekstem lub grafikami tekstowymi a tłem jest w stosunku 7:1 – **TAK**.
- g. Niska głośność lub brak tła dźwiękowego Sprawdzenie, czy:

- dla udostępnionych na stronie internetowej następujących rodzajów nagrań audio, które zawierają głównie mowę, nie są CAPTCHA w postaci audio, nie są utworami muzycznymi, nagranie audio nie zawiera w tle utrudniających w odbiorze dźwięków – **NIE**;
  - dźwięki w tle mogą zostać wyłączone przez użytkownika – **TAK**;
  - głośność dźwięków w tle jest przynajmniej o 20 decybeli mniejsza (4 razy cichsze), niż głośność mowy, która stanowi główną treść nagrania. Wyjątkiem mogą być sporadyczne, jedno- lub dwusekundowe wstawki dźwiękowe – **BRAK DANYCH**.
- h. Prezentacja wizualna:
- Sprawdzenie, czy tekst na stronie internetowej przedstawiony jest w taki sposób, aby użytkownicy z problemami kognitywnymi (poznawczymi), trudnościami w uczeniu się, wadami wzroku itp. nie mieli problemów z jego odczytaniem, np.: kolory na pierwszym planie oraz kolory tła mogą być wybierane przez użytkownika, szerokość tekstu nie przekracza 80 znaków, tekst nie jest wyjustowany (wyrównany do lewej i prawej krawędzi), interlinia wynosi przynajmniej 150%, tekst może być powiększony przez użytkownika bez wykorzystania aplikacji asystujących do 200% bez potrzeby przewijania treści w poziomie – **TAK**.
- i. Obrazy tekstu (bez wyjątków):
- Sprawdzenie, czy grafiki tekstowe zostały użyte jedynie jako dekoracje, nie niosące znaczenia lub czy informacja nie może zostać przekazana w inny sposób, np. gdy tekst jest częścią logo lub nazwy własnej produktu (marki) – **NIE**.
- j. Dopasowanie do ekranu:
- Sprawdzenie, czy nie następuje utrata treści ani funkcjonalności oraz nie występuje przewijanie treści w poziomie, kiedy szerokość ekranu wynosi 320 pikseli w trybie portretowym (pionowym) lub wysokość ekranu wynosi 256 pikseli w trybie poziomym. Wyjątkiem są treści wymagające przewijania w poziomie takie jak np.: tabele danych, złożone obrazy (mapy, wykresy), paski narzędzi itp. – **TAK**;
- k. Kontrast elementów nietekstowych:
- Sprawdzenie, czy kontrast kolorów pomiędzy obiektami graficznymi (jak np. ikony, wykresy) oraz elementami interfejsu (jak np. przyciski, kontrolki i pola formularzy, fokus) a kolorami przylegającymi jest w stosunku minimum 3:1 – **TAK**.
- l. 1.4.12 Odstępy w tekście:
- Sprawdzenie, czy przy zwiększeniu odstępów w tekście pomiędzy literami i wierszami nie następuje utrata treści lub funkcjonalności:
    - Wysokość linii (odstępy między wierszami) co najmniej 1,5 razy większa niż rozmiar czcionki – **TAK**.
    - Odstępy pomiędzy akapitami co najmniej 2 razy większe niż rozmiar czcionki – **TAK**.
    - Odstępy między literami (rozstrzelenie) co najmniej 0,12 razy większe niż rozmiar czcionki – **TAK**.
    - Odstępy między wyrazami co najmniej 0,16 razy większe niż wielkości czcionki – **TAK**.
- m. Treść spod kursora lub fokusa:
- W sytuacji gdy po najechaniu kursorem myszy lub sfokusowania elementu klawiaturą pojawia się dodatkowa treść (np. tooltip) należy sprawdzić czy:
    - pokazaną treść można odrzucić (zazwyczaj za pomocą klawisza Esc) bez przesuwania kursora myszy lub fokusa klawiatury chyba, że treść zawiera błąd lub nie zasłania, ani nie zakłóca odczytania pozostałej treści strony – **NIE**;
    - pokazana treść pozostaje widoczna dopóki: kursor myszy lub fokus klawiatury nie zostaną odsunięte od elementu, który nową treść wywołał, treść nie zostanie odrzucona lub nie będzie już istotna, kursor myszy najedzie na nią – **NIE**.

Zasada 2:

Funkcjonalność – komponenty interfejsu użytkownika oraz nawigacja muszą być możliwe do użycia.

1. Wytyczna

Dostępność z klawiatury: zapewnij dostępność wszystkich funkcjonalności za pomocą klawiatury.

a. Klawiatura :

- Sprawdzenie, czy każdy element strony internetowej i jego funkcjonalność dostępny jest przy użyciu klawiatury, za wyjątkiem tych, które konwencjonalnie nie mogą być wykonane klawiaturą (np. rysunek odręczny) – **NIE**.

b. Brak pułapki na klawiaturę:

- Sprawdzenie, czy podczas nawigacji klawiaturą istnieje blokada, która wymusi na użytkownika wykonanie akcji myszką, aby przejść do następnego aktywnego elementu – **TAK**.

c. Klawiatura (bez wyjątków):

- Sprawdzenie, czy cała funkcjonalność strony dostępna jest przy użyciu klawiatury, bez żadnych wyjątków – **NIE**;

d. Skróty klawiaturowe:

- W sytuacji, gdy zostały zaimplementowane na stronie skróty klawiaturowe oparte tylko o litery, liczby, symbole lub znaki interpunkcyjne należy sprawdzić czy: można skrót wyłączyć, można zdefiniować skrót na dodatkowy klawisz niedrukowalny (Ctrl, Alt itp.), skrót jest aktywny tylko wtedy, gdy powiązany z nim element jest sfokusowany – **NIE**.

2. Wytyczna

Wystarczająca ilość czasu: zapewnij użytkownikom wystarczająco dużo czasu na przeczytanie i skorzystanie z treści.

a. Możliwość dostosowania czasu:

- Sprawdzenie, czy użytkownik dysponuje wystarczająco dużą ilością czasu na wykonanie czynności, bez niespodziewanych zmian treści, które mogą być wynikiem nałożonego limitu czasowego. Jeśli strona lub aplikacja ma limit czasowy na wykonanie danego zadania, następuje sprawdzenie czy istnieje opcja jego wyłączenia, ustawienia lub zwiększenia. Wyjątkiem są zdarzenia zachodzące w czasie rzeczywistym (np. aukcje), gdzie limit czasowy jest absolutnie konieczny lub gdy okres czasu wynosi ponad 20 godzin – **BRAK LIMITU**.

b. Wstrzymywanie (pauza), zatrzymywanie, ukrywanie:

- Sprawdzenie, czy wszystkie informacje, które są automatycznie przesuwane i widoczne dłużej niż 5 sekund lub automatycznie się aktualizują oraz przedstawione są równolegle z inną treścią posiadają mechanizm, który pozwoli na ich zatrzymanie, wstrzymanie lub ukrycie. Wyjątkiem może być sytuacja, w której przesuwanie lub mruganie jest integralną częścią wykonywanej operacji, np. animacja, która pojawia się w trakcie ładowania treści, ponieważ jej zatrzymanie zasugeruje, że ładowanie treści zostało przerwane. Ruch lub miganie może być użyte w celu zwrócenia uwagi użytkownika lub wyróżnienia treści, pod warunkiem, że trwa krócej niż 3 sekundy – **TAK**.

c. Brak ograniczeń czasowych:

- Sprawdzenie, czy użytkownicy posiadają tyle czasu, ile potrzebują na wykonanie określonego zadania na stronie internetowej oraz czy żadna funkcjonalność nie posiada limitu czasu – **BRAK LIMITU**.

d. Zakłócenie pracy użytkownika:

- Sprawdzenie, czy mechanizmy, które mogą rozpraszać użytkownika i przeszkadzać podczas wykonywania czynności na stronie internetowej (komunikaty, informacje itp.) mają możliwość odłożenia w czasie lub wyłączenia. Pomiąć można pilne alerty lub potwierdzenia w czasie dokonywania zmian – **TAK**.

e. Ponowne potwierdzenie autentyczności:

- Sprawdzenie, czy użytkownik może kontynuować czynności bez utraty danych z aktualnej strony w momencie kiedy skończy się czas sesji autoryzowanej przez niego i system poprosi o ponowną autoryzację – **NIE DOTYCZY**.
- f. Ostrzeżenie o limicie czasu:
- Sprawdzenie, czy użytkownik jest ostrzegany o przekroczeniu limitu czasu, który może spowodować utratę danych, chyba że dane są przechowywane przez ponad 20 godzin bezczynności użytkownika – **NIE DOTYCZY**.

3. Wytoczna

Ataki padaczki: nie należy projektować treści w taki sposób, aby prowokować ataki padaczki.

- a. Trzy błyski lub wartości poniżej progu:
- Sprawdzenie, czy istnieją treści zwiększające ryzyko napadu padaczki poprzez oddziaływanie na układ nerwowy człowieka, które migają więcej niż 3 razy na sekundę i zawierają dużo czerwieni – **NIE MA**.
- b. Trzy błyski:
- Sprawdzenie, czy na stronie internetowej nie ma żadnych elementów, które migają z większą częstotliwością niż trzy razy na sekundę – **NIE MA**.
- c. Animacja po interakcji:
- Sprawdzenie, czy użytkownik może wyłączyć nieistotne dla funkcjonalności animacje i ruch, który jest wyzwalany przez interakcję użytkownika – **BRAK DANYCH**.

4. Wytoczna

Możliwość nawigacji: dostarczenie narzędzi ułatwiających użytkownikowi nawigowanie, znajdowanie treści i ustalanie, gdzie się w danym momencie znajduje.

- a. Możliwość pominięcia bloków:
- Sprawdzenie, czy są linki, które umożliwiają ominięcie nawigacji i innych powtarzających się elementów na podstronach. Jeśli strona oparta jest na prawidłowej strukturze nagłówków, może to być wzięte pod uwagę jako technika wystarczająca zamiast linku typu „Przeskocz do treści głównej”. Należy mieć na uwadze, że nawigacja oparta na nagłówkach nie jest jeszcze wspierana przez wszystkie przeglądarki. Jeśli strona jest zbudowana na strukturze ramek (frameset), a ramki (frame) mają poprawne tytuły, może być to wzięte pod uwagę jako technika wystarczająca w bezpośrednim dostępie do każdej z ramek – **NIE**.
- b. Tytuły stron:
- Sprawdzenie, czy strona internetowa ma tytuł opisowy i informacyjny mówiący o niej – **TAK**.
- c. Kolejność fokusa:
- Sprawdzenie, czy poruszanie się po linkach, elementach formularzy, itd. jest logiczne i intuicyjne, np.: użytkownik wykorzystując tabulator lub strzałki (w zależności od komponentu) porusza się od lewej do prawej, z góry na dół (zgodnie z przyjętą konwencją w danej kulturze), skip linki nie tylko wizualnie przenoszą użytkownika do określonego obszaru strony, ale też fizycznie przenoszą fokus, otwieranie komunikatów i okien modalnych przenosi fokus na nie, blokuje go wewnątrz, a zamknięcie przenosi fokus na element je otwierający lub w odpowiednie miejsce na widoku.
- d. Cel linku (w kontekście):
- Sprawdzenie, czy linki (lub przyciski formularza czy też obszary aktywne map odnośników) nie są dwuznaczne dla użytkowników i są one wystarczająco opisane z określeniem swojego celu bezpośrednio z tekstu linkowanego lub w pewnych przypadkach, z linku w swoim kontekście (np. w paragrafach, które go otaczają, elementach list, komórkach lub nagłówkach tabeli, itd.). Linki (lub przyciski graficzne formularzy) o tym samym celu powinny mieć te same opisy, a linki o różnych celach powinny posiadać różne opisy – **TAK**.
- e. Wiele dróg:

- Sprawdzenie, czy jest możliwość znalezienia innych podstron na stronie internetowej – przynajmniej na dwa sposoby z następujących: powiązane podstrony, mapa strony, wyszukiwarka lub lista wszystkich podstron – **TAK**.
- f. Nagłówki i etykiety:
  - Sprawdzenie, czy nagłówki stron i etykiety elementów aktywnych formularzy są opisane – **TAK**.
  - Sprawdzenie, czy nie ma duplikowania treści nagłówków i etykiet tekstowych (np. „Imię”), chyba że struktura pozwala na odpowiednie ich odróżnienie – **TAK**.
- g. Widoczny fokus:
  - Sprawdzenie, czy podczas nawigacji za pomocą klawiatury element posiadający aktualne zaznaczenie (fokus) jest dobrze widoczny poprzez wyraźne zaznaczenie jego obramowania lub zmianę tła (np. inwersje kolorów) i spełnia minimalne wymagania kontrastu w stosunku do tła (minimum 3,0:1) – **CZĘŚCIOWO**.
- h. Lokalizacja:
  - Sprawdzenie, czy jeśli strona internetowa składa się z sekwencji stron lub jej struktura jest skomplikowana, jest wskazane miejsce aktualnej podstrony, np. za pomocą ścieżki okruszków (breadcrumbs) lub określając bieżący krok w sekwencji (np. „Krok 2 z 5 – adres wysyłki”) – **TAK**.
- i. Cel linku (z samego linku):
  - Sprawdzenie, czy linki (lub przyciski formularza, czy też obszary aktywne map odnośników) nie są generalnie dwuznaczne dla użytkowników i są wystarczająco opisane z określeniem swojego celu bezpośrednio z tekstu linkowanego. Nie powinny istnieć linki (lub przyciski graficzne formularzy) z tym samym tekstem linkujące do różnych miejsc (np. „Czytaj więcej”) – **NIE**.
- j. Nagłówki sekcji:
  - Sprawdzenie, czy każda z sekcji z treścią jest opisana za pomocą nagłówków (tytułów), tam gdzie będzie to konieczne – **TAK**.

5. Wytyczna

Wprowadzanie danych: Ułatwienie użytkownikom obsługi funkcji za pomocą różnych danych wejściowych poza klawiaturą.

- a. Gesty wskazujące:
  - Sprawdzenie, czy na urządzeniach dotykowych gesty wielopunktowe lub oparte na ścieżce (jak np. szczypanie, przeciąganie) można wykonać za pomocą aktywowania jednym punktem jak np. dotknięcie w przycisk. Wyjątkiem są sytuacje kiedy konkretna funkcjonalność jest oparta o gesty wielopunktowe lub ścieżkę – **NIE**.
- b. Anulowanie wskazania:
  - Sprawdzenie, czy w celu uniknięcia przypadkowej aktywacji elementu (przycisku, kontrolki, linku itp.) nie zostały użyte zdarzenia down (np. onmousedown). W przypadku kiedy użyte zostały zdarzenia up (np. onmouseup) musi być zapewniony mechanizm anulowania lub wycofania wykonywanej czynności – **NIE**.
- c. Etykieta w nazwie:
  - Sprawdzenie, czy elementy interfejsu (jak np. linki, przyciski, itp.) zawierające tekst lub obrazy tekstu posiadają dostępną nazwę (etykieta, tekst alternatywny, aria-label, itp.), która zawiera w sobie widoczny tekst, najlepiej na jej początku – **NIE**.
- d. Aktywowanie ruchem:
  - Sprawdzenie, czy funkcjonalność, która jest uruchamiana przez poruszanie urządzeniem (np. potrząsanie lub przechylenie urządzenia mobilnego) lub przez ruch użytkownika (np. machanie do kamery) można wyłączyć oraz czy jest ona zapewniona przez standardowe elementy sterujące, takie jak np. przyciski – **NIE**.
- e. Rozmiar celu:

- Sprawdzenie, czy klikalne elementy mają rozmiar co najmniej 44 na 44 piksele, chyba że: zastosowano alternatywny element o tym rozmiarze, element znajduje się w zdaniu lub bloku tekstu, element nie jest modyfikowany przez autora (np. domyślne pole wyboru formularza), mały rozmiar docelowy ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonalności – **TAK**.
- f. Mechanizmy równoczesnego wprowadzania danych:
  - Sprawdzenie, czy nie została ograniczona możliwość wprowadzania danych tylko przez dotyk lub klawiaturę oraz czy została zapewniona alternatywna obsługa wprowadzania danych (jak np. używanie klawiatury na urządzeniu mobilnym) – **TAK**.

Zasada 3:

Zrozumiałość — informacje oraz obsługa interfejsu użytkownika muszą być zrozumiałe.

1. Wytyczna

Możliwość odczytania: treść powinna być zrozumiała i możliwa do odczytania.

- a. Język strony:
  - Sprawdzenie, czy został określony główny język strony za pomocą atrybutu lang i/lub xml:lang w znaczniku HTML – **TAK**.
- b. Język części:
  - Sprawdzenie, czy został określony język za pomocą atrybutu lang i/lub xml:lang, jeśli zaszła zmiana języka w elementach strony – **TAK**.
- c. Nietypowe słowa:
  - Sprawdzenie, czy słowa, które mogą być dwuznaczne, nieznane lub używane w bardzo specyficzny sposób, np. w danym zawodzie lub dziedzinie technicznej zostały wytłumaczone, np.: poprzez opis, listę definicji, słownik lub w jakikolwiek inny sposób – **TAK**.
- d. Skróty:
  - Sprawdzenie, czy dla skrótów zostały zapewnione opisy ich znaczenia w rozszerzonej formie (zwłaszcza dla tych, które pojawiają się w treści po raz pierwszy) za pomocą znaczników , wraz z atrybutem title lub poprzez link do słownika terminów – **TAK**.
- e. Poziom umiejętności czytania:
  - Sprawdzenie, czy skomplikowane treści opisujące pewne procesy, instrukcje, informacje, zawierające nazwy własne, które wymagają szerszej wiedzy i wykształcenia wyższego niż poziom gimnazjalny, są uzupełnione o streszczenie lub wzbogacone o ilustracje, wykresy, filmy, animacje itp. Pomagają one zrozumieć trudny tekst nie tylko osobom o niższym wykształceniu, ale również osobom, które mają trudności z koncentracją, czy osobom głuchym, dla których nie wszystkie zwroty i terminy są zrozumiałe – **TAK**.
- f. Wymowa:
  - Sprawdzenie, czy została zapewniona wymowa potrzebna do zrozumienia słów użytych w tekście, zaraz po tych słowach lub poprzez link do słownika – **TAK**.

2. Wytyczna

Przewidywalność: Strony internetowe powinny otwierać się i działać w przewidywalny sposób.

- a. Po oznaczeniu fokusem:
  - Sprawdzenie, czy: jeśli jakikolwiek element otrzymał zaznaczenie (fokus), nie zaszła żadna zmiana kontekstu na stronie, która mogłaby wprowadzić w błąd lub dezorientować użytkownika. Dotyczy to zwłaszcza użytkowników korzystających z klawiatury. formularze nie są wysyłane automatycznie bez informowania o tym użytkowników. strona nie przeładowuje się automatycznie itp. wszystkie zmiany są wyzwalane tylko przez świadome działanie ze strony użytkownika – **TAK**.
- b. Podczas wprowadzania danych:
  - Sprawdzenie, czy nie są stosowane mechanizmy, które powodują, przy zmianie ustawień jakiegokolwiek komponentu interfejsu użytkownika, automatyczną zmianę kontekstu. A jeśli

takie mechanizmy istnieją, to sprawdzenie, czy użytkownik jest o tym informowany/ ostrzegany zanim zacznie korzystać z komponentu – **NIE DOTYCZY**.

c. Konsekwentna nawigacja:

- Sprawdzenie, czy: wszystkie mechanizmy nawigacji, które powtarzają się na podstronach, pojawiają się w tym samym względnym porządku za każdym razem, gdy są ponownie prezentowane, co umożliwia łatwiejszy odbiór strony internetowej. Za wyjątkiem sytuacji, gdy istnieje mechanizm, który daje użytkownikowi możliwość decydowania, co ma się na stronie pojawiać i w jakiej kolejności; dodatkowe informacje umieszczone pomiędzy powtarzającymi się elementami, jak np. zagnieżdżane menu, czy pomijanie elementów w wyjątkowych sytuacjach nie burzy porządku pozostałych – **TAK**.

d. Konsekwentna identyfikacja:

- Sprawdzenie, czy elementy posiadające tę samą funkcjonalność na wielu podstronach strony internetowej są w spójny sposób identyfikowane. Jeśli komponenty posiadające tę samą funkcjonalność są identyfikowane w różny sposób, użytkownicy z problemami kognitywnymi (poznawczymi), trudnościami w uczeniu się, niewidomi itp. nie będą wiedzieli, że mają do czynienia z tym samym elementem i nie będą wiedzieli, czego się spodziewać, a to może prowadzić do wielu niepotrzebnych błędów – **TAK**.

e. Zmiana na żądanie:

- Sprawdzenie, czy wszystkie zmiany kontekstu, jak np. pojawienie się wyskakujących okienek (popup), przekierowania, niekontrolowane zmiany opisane w punkcie 3.2.2. Wprowadzanie danych inicjowane są tylko na żądanie użytkownika, a jeśli nie, czy został zapewniony użytkownikowi mechanizm wyłączenia takich zmian – **TAK**.

3. Wytuczna

Pomoc przy wprowadzaniu informacji: Istnieje wsparcie dla użytkownika, by mógł uniknąć błędów lub je skorygować.

a. Identyfikacja błędu:

- Sprawdzenie, czy formularze na stronie internetowej (wyszukiwarka, newsletter, rejestracja, kontakt itp.) są wyposażone w mechanizmy sprawdzające poprawność wprowadzanych danych i czy w sytuacji, gdy użytkownik niepoprawnie wypełni pole lub pominie pole wymagane, zostanie o tym fakcie poinformowany – **TAK**.

b. Etykiety lub instrukcje:

- Sprawdzenie, czy w każdym miejscu, w którym wymagane jest wprowadzenie przez użytkownika informacji zostały zapewnione czytelne etykiety lub instrukcje czy przykłady – **TAK**.

c. Sugestie korekty błędów:

- Sprawdzenie, czy w przypadku, gdy zostanie wykryty błąd przy wprowadzaniu danych do formularza, zostały przedstawione użytkownikowi sugestie mogące rozwiązać problem pod warunkiem, że nie zmienia to celu treści oraz nie będzie stanowiło zagrożenia (podczas procesu logowania nie możemy sugerować jaki poprawny login lub hasło użytkownik powinien wprowadzić) – **TAK**.

d. Zapobieganie błędom (kontekst prawny, finansowy, związany z podawaniem danych):

- Sprawdzenie, czy w przypadku, gdy na stronie internetowej użytkownik może wypełniać zobowiązania prawne lub przeprowadzać transakcje finansowe, modyfikować i usuwać przechowywane dane, wypełniać testy zostały zapewnione mechanizmy pozwalające na przywrócenie poprzednich danych, weryfikację lub potwierdzenie – **NIE DOTYCZY**.

e. Pomoc:

- Sprawdzenie, czy wszędzie tam, gdzie użytkownik może wprowadzać, zmieniać lub kasować informacje otrzymuje pełną informację o tym, jak to zrobić – **NIE DOTYCZY**.

f. Zapobieganie błędom (wszystkim):

- Sprawdzenie, czy są zapewnione mechanizmy pozwalające na przywrócenie poprzednich danych, ich weryfikacje lub potwierdzenie dla wszystkich formularzy wysyłających dane – **NIE DOTYCZY**.

Zasada 4:

Solidność – Treść musi być solidnie opublikowana, tak, by mogła być skutecznie interpretowana przez różnego rodzaju oprogramowania użytkownika, w tym technologie wspomagające.

1. Wytyczna

Kompatybilność: Zmaksymalizowanie kompatybilności z obecnymi oraz przyszłymi programami użytkowników, w tym z technologiami wspomagającymi.

a. Parsowanie:

- Sprawdzenie, czy kod HTML jest wolny od błędów i poprawny semantycznie – **TAK**.

b. Nazwa, rola, wartość:

- Sprawdzenie czy znaczniki HTML/XHTML oraz atrybuty wraz z wartościami są używane zgodnie ze specyfikacją zwłaszcza w kontekście formularzy, etykiet do pól formularzy, linków, tabel itp. – **TAK**.
- Sprawdzenie czy zastosowano atrybuty ARIA zwiększające dostępność elementów w sytuacji, kiedy kod HTML nie daje takiej możliwości jak np. okienka dialogowe, panele z zakładkami, paski postępu, suwaki, karuzele, bieżące stany elementów jak np. (rozwinęty, zaznaczony, bieżący, ukryty, prawidłowy itp.) – **TAK**.

c. Komunikaty o stanie:

- Sprawdzenie, czy w sytuacji kiedy wyświetlany jest ważny komunikat (np.: ostrzeżenie, powiadomienie itp.) a fokus nie jest na niego przeniesiony, anonsowany jest on przez czytniki ekranu, zwykle za pośrednictwem atrybutów ARIA (np. role="alert", role="status", aria-live itp.) – **NIE**.

ZALECENIA

Po przeprowadzeniu audytu w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przedkłada się następujące zalecenia.

Dostępność architektoniczna:

1. Budowa chodnika od ul. Południowej;
2. Krawędzie miejsc postojowych usytuowanych przy chodniku zabezpieczyć w sposób uniemożliwiający nawis części samochodu nad chodnikiem na przykład za pomocą krawężnika jezdni o wysokości min. 12 cm lub separatora ruchu U25a lub U25b1. Nawis samochodu nie może utrudniać osobie niewidomej dostępu do krawędzi kierującej, np. krawędzi jezdni lub chodnika.
3. Nawierzchnia przed wejściem głównym wyposażyć w powierzchnię antypoślizgową, która spełnia swoje cechy również w trudnych warunkach atmosferycznych – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek.
4. Zastosować wejściowe drzwi do budynku automatyczne – rozwiązanie takie ułatwia dostanie się do budynku osobom z niepełnosprawnością ruchu, opiekunom z dziećmi, osobom starszym, osobom z nieporęcznym bagażem – drzwi takie są szczególnie zasadne w budynkach użyteczności publicznej.
5. Wejścia do budynku o wysokości powyżej dwóch kondygnacji nadziemnych, mającego pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, należy chronić daszkiem lub podcieniem ochronnym o szerokości o co najmniej 100 cm większej od szerokości drzwi oraz o wysięgu lub głębokości nie mniejszej niż 100 cm dla budynków niskich (czyli mających do 12 m włącznie

- nad poziomem terenu lub mieszkalnych o wysokości do 4 kondygnacji nadziemnych włącznie) i 150 cm w budynkach wyższych.
6. Wycieraczki (gumowe, stalowe) zamontować w taki sposób tak, by ich powierzchnia była na jednym poziomie z chodnikiem/posadzką, dopuszczalne stosowanie wycieraczek układanych na posadźce, o ile wycieraczka wyposażona jest w pochyłe krawędzie umożliwiające wjazd kołem, a jej wysokość nie przekracza 1 cm, wielkość oczek wycieraczki powinna zabezpieczać przed utknięciem koła wózka lub laski osoby niewidomej, oraz mieć wymiar ≤ 2 cm (zalecane 1 cm).
  7. Obniżyć progi wejściowe do 2 cm wysokości ze ściętym klinem i wyróżnieniem kontrastu o minimalnym LRV 30.
  8. Zastosować nawierzchnie ciągów komunikacyjnych (korytarzy), które mają zapewnić możliwość swobodnego poruszania się, tzn. powinny być równe i mieć powierzchnię antypoślizgową, która zachowuje swoje parametry również w trudnych warunkach atmosferycznych – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek.
  9. W pobliżu ciągów komunikacyjnych wyznaczyć miejsca postojowe (chwilowego odpoczynku). W zakresie miejsc postojowych (chwilowego odpoczynku) zaleca się:
    - w przestrzeniach wymagających pokonywania znacznych odległości należy, nie rzadziej niż co 30 m, zapewnić miejsca siedzące; powinny one znajdować się w pobliżu ciągów komunikacyjnych, ale nie bezpośrednio na nich,
    - miejsce do odpoczynku powinno być wyposażone w siedzisko (ławkę) z podłokietnikami ułatwiającymi siadanie i wstawanie oraz miejsce do zaparkowania wózka inwalidzkiego,
    - ławki powinny być przytwierdzone na stałe do podłoża, w sposób niewidoczny z poziomu użytkownika, uniemożliwiający ich usunięcie przez osoby do tego nieupoważnione;
    - do prawidłowego użytkowania ławki potrzebne jest min. 40 cm (optymalnie ≥ 80 cm) wolnej przestrzeni od frontu ławki, tak aby nogi osób korzystających z nich nie przeszkadzały osobom korzystającym z ciągów komunikacyjnych,
    - ławki powinny być wyposażone w podłokietniki po obu stronach ławki oraz po jednym podłokietniku co 3 miejsca siedzące. Podłokietniki powinny znajdować się na wysokości 15-20 cm od górnej powierzchni siedziska,
    - szerokość miejsca siedzącego powinna wynosić ok. 50 cm. Siedzisko powinno znajdować się na wysokości 42 – 45 cm od podłoża,
    - kąt pomiędzy oparciem a siedziskiem powinien być ergonomiczny tj. ok. 100 stopni,
    - zalecanym materiałem do zastosowania na siedziska i oparcia ławek jest drewno; powinno być ono odpowiednio twarde, odporne na warunki wynikające z normalnego użytkowania
    - miejsce postoju przeznaczone dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim powinno mieć głębokość min 140 cm (zalecane 180 cm) i szerokość 90 cm, tak aby osoba na wózku (skuterze inwalidzkim) mogła zaparkować wózek obok ławki, nie przeszkadzając innym użytkownikom przestrzeni.
  10. Zabezpieczyć poręcze przed zahaczeniem.
  11. Na ścianie przeciwnej do drzwi wejściowych dźwigu na każdej kondygnacji budynku zamontować lustro, umożliwiające osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim sprawdzenie, czy za jej plecami nie znajduje się żadna przeszkoda i czy może bezpiecznie opuścić kabinę.
  12. Zastosować drzwi do kabiny dźwigu automatycznie otwierane i zamykane. System automatycznego otwierania i zamykania drzwi może być oparty na czujnikach (np. podczerwień) zatrzymujących zamykanie drzwi jeszcze przed kontaktem fizycznym z przedmiotem lub osobą.
  13. Dla kabiny i szybu zastosować przeszklenia, co jest korzystne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (klaustrofobia), gdyż niwelują poczucie zamknięcia.
  14. W windzie zamontować składane siedzenia.
  15. Wyznaczyć miejsce na stałe biuro obsługi.
  16. Wyznaczyć miejsca postojowe (chwilowego odpoczynku).

17. Wyznaczyć pomieszczenie do opieki nad dziećmi.

Pomieszczenia do opieki nad dziećmi powinny być wyposażone w:

- przewijak dla niemowląt naścienny rozkładany lub stojący (zamocowany trwale do podłoża),
- długi blat przy umywalce (bez zabudowy, tak by umożliwić podjazd osobie na wózku inwalidzkim),
- fotel do karmienia,
- umywalkę,
- zaleca się montaż urządzenia do podgrzewania butelek z pokarmem.

Powierzchnia manewrowa pomieszczenia powinna mieć minimalne wymiary 150×150 cm.

Wymagania dla przewijaka:

- powierzchnia użytkowa powinna mieć co najmniej 50 cm szerokości i 70 cm długości,
- powinien być zaprojektowany tak, by nie dopuścić do przypadkowego zsunięcia się dziecka,
- cały element przewijaka nie może posiadać ostrych krawędzi,
- powinien zapewniać utrzymanie ciężaru przynajmniej 80 kg,
- w przypadku zastosowania przewijaka składanego, musi istnieć możliwość złożenia go jedną ręką przy użyciu siły nie większej niż 25 N,
- nie może zmniejszać wymaganych przestrzeni manewrowych po rozłożeniu,
- elementy przewijaka powinny zawierać opis sposobu użytkowania w oparciu o piktogramy i opis w formie czytelnej dla osób z niepełnosprawnością wzroku.

Temperatura w pomieszczeniu nie powinna być niższa niż 20 °C.

18. Podłogi i posadzki w toalecie przeznaczonej dla osób z niepełnosprawnościami wykonać z materiałów antypoślizgowych, które, nawet zamoczone, nie spowodują niebezpieczeństwa dla użytkowników – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek.
19. W toalecie jw. zamontować urządzenie alarmowe np.: przycisk lub linkę wzywania pomocy, znajdującą się na maksymalnej wysokości 40 cm od poziomu posadzki.
20. Wyposażyc toaletę jw. w wieszaki na ubrania/bagaż – przynajmniej jeden na wysokości ok. 180 cm i przynajmniej jeden na wysokości ok. 110 cm.
21. Kontakty, włączniki i inne mechanizmy kontrolne umieścić na wysokości 80 – 110 cm, natomiast gniazda na wysokości 40 – 100 cm. Gniazda i kontakty powinny być obsługiwane jedną ręką i nie wymagać ruchu obrotowego nadgarstkiem, mocnego chwytania i ściskania. Dla łatwiejszego odnajdywania osprzętu, powinien być on montowany zawsze w tych samych miejscach (np. włączniki oświetleniowe na ścianie od strony klamki w odległości ok. 20 cm od otworu drzwiowego).
22. W ramach możliwości należy montować osprzęt tak, aby jego zadziałanie następowało dla każdego urządzenia przy wykonaniu tej samej czynności.

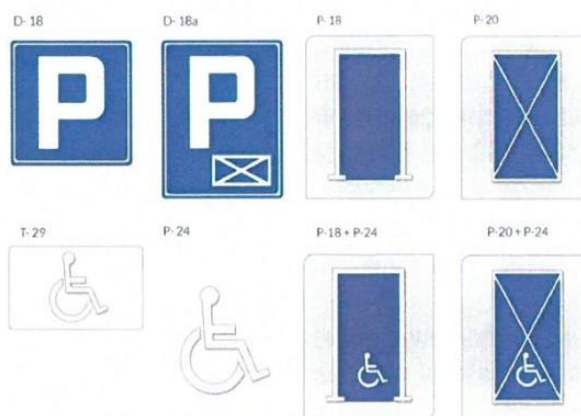
Dostępność komunikacyjno-informacyjna:

1. Montaż kierunkowskazów (przy zjazdach z ulicy Południowej i Sportowej) wyraźnie prowadzących do budynku.
2. Stanowiska dla osób z niepełnosprawnościami wyposażyc w pełne oznaczenie pionowe i poziome. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach z dnia 3 lipca 2003 r. zaleca aby stanowisko postojowe zostało oznakować poprzez malowanie całego tła na kolor niebieski.

Według Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach obowiązują dwa rodzaje oznakowań stanowisk przeznaczonych do parkowania pojazdów przewożących osoby z niepełnosprawnościami:

- znak pionowy z piktogramem pokazującym osobę na wózku inwalidzkim (D-18 z tabliczką T-29 oraz znakiem poziomym P-18 z symbolem P-24 i niebieską nawierzchnią) – zaleca się stosować na parkingach wielostanowiskowych oraz przy wyznaczonych kilku kopertach obok siebie,
- znak pionowy nazywany kopertą (D-18a z tabliczką T-29 oraz znakiem poziomym P-20 z symbolem P-24 i niebieską nawierzchnią) zaleca się stosować w strefach gdzie dopuszczony jest postój pojazdów (ale nie ma wydzielonych stanowisk) i gdzie występują pojedyncze koperty;

3. Wejścia do budynków zasygnalizować pasem ostrzegawczym szerokości 50 cm ułożonym w odległości 50 cm przed drzwiami i za drzwiami.
4. Przy wejściach zamontować tabliczki informujące o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a).
5. Zastosować kontrast futryny drzwi wejściowych ze ścianą.
6. Wyposażyć ciągi komunikacyjne w system odnajdywania drogi, plany tyflograficzne, pętle indukcyjne, piktogramy, symbole graficzne, informacje dźwiękowe, informacje tekstowe i system fakturowego oznaczenia powierzchni.

W przypadku aranżacji i zagospodarowania przestrzeni, po której mogą poruszać się osoby z niepełnosprawnościami, w szczególności osoby z niepełnosprawnością wzrokową, konieczne jest wprowadzenie systemu odnajdywania drogi, który ułatwia samodzielną orientację, poruszanie się oraz znalezienie drogi do celu. Do takich systemów zalicza się m.in.:

- umieszczenie oznakowania kierunkowego we wszystkich punktach węzłowych (np. skrzyżowania dróg komunikacyjnych budynku) oraz oznakowania miejsc w logicznych punktach – czyli w miejscach, gdzie następuje moment wyboru dalszej drogi, zmiana kierunku poruszania się, zróżnicowanie kolorystyczne posadzek,
- wprowadzenie pochwytów wzdłuż ciągów komunikacyjnych najlepiej na dwóch wysokościach: od 85 cm do 100 cm (pierwszy pochwyt) i od 60 cm do 75cm (drugi pochwyt), w kolorystyce odmiennej od ścian i podłóg z uwagi na osoby słabowidzące; zasada ta dotyczy także stosowania kontrastowej kolorystyki ścian w stosunku do podłóg,
- projektowanie systemu identyfikacji wizualnej (oznaczenia, piktogramy), uwzględniającego możliwe ograniczenia użytkowników,
- napisy informacyjne umieszczane na drzwiach lub obok drzwi do pomieszczeń oraz w wydzielonych strefach z zastosowaniem dużych i kontrastowych znaków,
- stosowanie informacji dotykowej, np. oznaczenia w alfabecie Braille'a przy wejściach do pomieszczeń, na poręczach schodów,
- oznaczenia, symbole i piktogramy należy stosować konsekwentnie na całej długości trasy
- banery informacyjne zlokalizowane w charakterystycznych miejscach budynku, np. przy wejściu lub w węzłach komunikacyjnych,
- ogólny plan budynku – w recepcji lub w miejscu występowania węzła komunikacyjnego, z zaznaczeniem punktu „*tu jesteś*”, oraz dodatkowo plan budynku z informacjami w alfabecie Braille'a,
- tablice informacyjne, obrazujące sposób poruszania się po budynku (pokazujące kierunek ruchu), informacje o funkcji danego pomieszczenia, zegar, kalendarz – elementy bardzo ważne, szczególnie dla osób z chorobami otępiennymi, demencją, które łatwo tracą orientację. Proponowane punkty umieszczenia tych elementów to recepcje lub hole główne.

Plany typograficzne powinny być umieszczane wewnątrz obiektu zaraz po wejściu do niego i powinny odzwierciedlać przestrzeń danej kondygnacji (lub wybrany jej fragment) oraz najistotniejsze jej elementy. Do planów tyflograficznych powinny prowadzić ścieżki dotykowe. Plany tyflograficzne (dotykowe) można udostępniać w postaci instalacji w budynkach (umiejscowienie i szczegóły takiego planu każdorazowo należy konsultować ze specjalistami), ale mogą to też być schematy drukowane alfabetem Braille'a, udostępniane w Punkcie Informacji. Zaletą tych ostatnich jest to, że osoba niewidoma korzystająca z danego obiektu, może zabrać taki plan do domu i zapoznać się z nim w dogodnych dla siebie warunkach.

Plan obiektu powinien zawierać:

- kolorystyczny schemat funkcjonalno-przestrzenny (oznakowanie głównych przestrzeni obsługi użytkowników);
- przebieg tras dotykowych;
- opisy w alfabecie Braille'a i oznaczenia wypukłe ścieżek dotykowych;
- legendę opisującą wszystkie wykorzystane symbole oraz oznaczenia kolorystyczne;
- oznaczenie miejsca lokalizacji osoby czytającej tzw. „*jesteś tutaj*” należy zaznaczyć w sposób bardzo czytelny zarówno dla osób z dysfunkcją wzroku, jak i osób widzących np. czerwone wypukłe pole.

Zastosowana kolorystyka na planach musi czytelnie przedstawiać przestrzenie zamknięte obiektów oraz rozróżniać przestrzenie otwarte. Nie należy oznaczać przestrzeni nie mających znaczenia dla ruchu osób jak np. powierzchnie techniczne niedostępne dla osób postronnych korzystających z obiektu. Pokazane powinny być tylko przestrzenie ogólnodostępne oraz drogi komunikacji pionowej i poziomej. Jako warstwę z oznaczeniem dotykowym można zastosować materiał przezroczysty z tłoczeniem ścieżek i napisów dla niewidomych, a pod spodem jest nadruk w kolorze. Informacje dotykowe stojące powinny być przytwierdzone do posadzki w sposób trwały i uniemożliwiający przemieszczenie lub poruszanie elementu. Dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 90 cm, górna na wysokości 105 cm, i być nachylona pod kątem 25 stopni. Informacje szczegółowe w formie

dotykowej (np. układ toalety wraz z wyposażeniem) powinny znaleźć się przy wejściu do danego pomieszczenia po stronie otwierania drzwi na wysokości 15 – 30 cm powyżej uchwytu otwierającego (górną krawędź tabliczki) i nie wyżej niż 140 cm od podłoża. Zaleca się opis w alfabecie Braille'a montować na półce odchylonej od pionu o 30 do 45 stopni.

Zgodnie z wytycznymi Europejskiej Federacji Osób Słabosłyszących (*European Federation of Hard of Hearing People*): „pętle indukcyjne to najbardziej przyjazne, efektywne i uniwersalne systemy, umożliwiające osobie z aparatem słuchowym lub implantem ślimakowym, prawidłowe słyszenie w przestrzeni publicznej”.

Pętle indukcyjne nadają sygnał poprzez zmodulowane pole magnetyczne, które jest odbierane przez cewkę indukcyjną aparatu słuchowego. Takie rozwiązanie eliminuje wszelkie zakłócenia akustyczne – osoba słabo słyszająca słyszy tylko sygnał pożądaną. Wszystkie budynki użyteczności publicznej oraz budynki zamieszkania zbiorowego powinny być wyposażone w pętle indukcyjne przekazujące sygnał bezpośrednio do aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego. System pętli indukcyjnej składa się ze źródła dźwięku (np. mikrofon lub wyjście liniowe systemu rozgłoszeniowego), wzmacniacza pętli indukcyjnej, przewodu będącego anteną nadawczą oraz oznakowania. Obszar objęty działaniem pętli indukcyjnej nie powinien być mniejszy niż 25 m², optymalnie 50 – 100 m². Kalibracja i instalacja systemu powinna być zgodna z normą PN EN 60118-4:2015-6 „Elektroakustyka – Aparaty słuchowe – Część 4: Układy pętli indukcyjnych wykorzystywane do współpracy z aparatami słuchowymi – Natężenie pola magnetycznego”. Obszary z pętlą indukcyjną należy oznakować piktogramem zgodnym z ETSI EN 301 462 (2000-03). Oznakowanie należy umieścić w zależności od możliwości na posadzce (z wyznaczeniem granic działania systemu) lub stosując oznakowanie pionowe. Przy oznakowaniu pionowym zaleca się dodatkowo umieszczenie komunikatu w formie tekstowej np. „System pętli indukcyjnej – przełącz aparat słuchowy na cewkę indukcyjną 'T'. Zaleca się stosowanie pętli indukcyjnych w miejscach takich jak np. punkty obsługi klienta, kasy, sale konferencyjne oraz inne miejsca wynikające z potrzeb i specyfiki funkcjonalnej obiektu i osób korzystających z obiektu.

Symbole graficzne, piktogramy, informacje tekstowe. Piktogramy należy zaprojektować i wykonać zgodnie z normą PN-ISO 3864-1:2006 „Symbole graficzne – Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa – Część 1: Zasady projektowania znaków bezpieczeństwa stosowanych w miejscach pracy i w obszarach użyteczności publicznej”. Przeważnie nie jest możliwe zapewnienie takiej samej czytelności piktogramów dla osób widzących i słabowidzących. Osoby z dysfunkcją wzroku będą odczytywały znaki z dużo mniejszej odległości niż osoby, które dobrze widzą – a im większe znaki, tym ich czytelność będzie większa. Dlatego należy umożliwić osobom z niepełnosprawnością wzroku dostęp do informacji w co najmniej jednej z dodatkowych modalności tzn. w formie dotykowej (piktogramy dotykowe, opis pismem Braille'a) lub w formie dźwiękowej. Z uwagi na ilość przekazywanych informacji preferowany jest dostęp do informacji dźwiękowej poprzez uruchomienie informacji przyciskiem lub z możliwością odsłuchania na indywidualnym urządzeniu mobilnym. Oznaczenia, symbole i piktogramy należy stosować konsekwentnie na całej długości trasy. W jednym punkcie dozwolone jest użycie maksymalnie pięciu piktogramów, razem ze strzałką kierunkową, wskazujących jeden kierunek i umieszczonych obok siebie

Informacje tekstowe i głosowe. Informacja tekstowa powinna być prezentowana jednocześnie w języku polskim oraz przynajmniej w języku angielskim. Minimalną wysokość tekstu (mierzoną w stosunku do wersalików) należy obliczać na podstawie wzoru:

$$HT = L/250 \times 1,25$$

gdzie:

HT- wysokość znaku,

L – odległość od znaku

Znaki (piktogramy) i napisy powinny znajdować się na poziomie oczu (tj. 145 – 165 cm), należy stosować litery o prostym kroju, bez kursywy, krój bezszeryfowy (np. Arial, Tahoma), na matowym, kontrastowym tle.

Zgodnie z zaleceniami Polskiego Związku Niewidomych tekst czytelny dla osób słabowidzących powinien być jak największych wymiarów, zgodny z zaleceniami zawartymi w poniższej tabeli:

Tabela 1 na podstawie: „Projektowanie i adaptacja przestrzeni publicznej do potrzeb osób niewidomych i słabo widzących” i przepisy – Polski Związek Niewidomych, Warszawa 2016 na podstawie niemieckiego podręcznika z 1996 r. „Verbesserung der visuellen Informationen im öffentlichen Raum”

Odległość, z jakiej napis ma być widoczny	wielkość pisma [cm]	przykład
30 m	52-104 cm	nazwa stacji metra
25 m	44-87 cm	czas odjazdu
20 m	35-70 cm	numery peronów
15 m	26-52 cm	szyldy z nazwami ulic
10 m	17-35 cm	punkt sprzedaży
5 m	9-18 cm	szyld nad drzwiami
2 m	3,5-7 cm	plan linii
1 m	1,8-3,5 cm	monitory, ekrany
30 cm	0,5-1 cm	rozkład jazdy
25 cm	0,4-0,9 cm	książka z rozkładem jazdy, broszurki

Informacja czy też komunikaty ogłaszane w budynkach (także na wypadek akcji ratunkowej, nie tylko przeciwpożarowej) powinny być przekazywane w języku przystosowanym do potrzeb osób z różnego rodzaju niepełnosprawnością – niewidomych, głuchych, z niepełnosprawnością intelektualną (język powinien być prosty w odbiorze).

Oznaczenia nawierzchni – system fakturowy (ścieżki dotykowe). Bezpieczna (wolna od przeszkód) skrajnia ruchu pieszego powinna być wyznaczona w sposób czytelny i zrozumiały, ze szczególnym zwróceniem uwagi na potrzeby osób z ograniczeniem widzenia. Udogodnieniem dla osób z niepełnosprawnością wzroku są elementy kontrastujące, zarówno w warstwie fakturowej, jak i kolorystycznej.

Do tzw. naturalnych linii kierunkowych, które wykorzystują osoby niewidome i słabo widzące zaliczyć można:

- kontrastowe różnice fakturowe posadzek,
- krawężniki i pierzeje budynków,
- cokoły przegród pionowych,
- elementy poziome balustrad oraz pochwyty poręczy,
- liniowe oświetlenie w posadzce i na suficie (duża część osób niewidomych ma tzw. poczucie światła i może rozpoznać kierunki wyznaczone przez oświetlenie i kontrast kolorystyczny).

Nawierzchnie ciągów pieszych powinny zapewnić możliwość swobodnego poruszania się tzn. powinny być twarde, równe, nie powodować zjawiska olśnienia i mieć powierzchnię antypoślizgową, która spełnia swoje cechy również w trudnych warunkach atmosferycznych – nawierzchnia ciągów

pieszych powinna mieć powierzchnię antypoślizgową, która spełnia swoje cechy również w trudnych warunkach atmosferycznych – w badaniu wg PN-EN 13036-4 lub PN-EN 14231 wartość poślizgu (PTV lub SRV) nawierzchni mokrej nie może być niższa niż 36 jednostek. Faktura i kolorystyka tras nie może sprawiać wrażenia różnic wysokości. Należy ograniczyć stosowanie wzorów poprzecznych do kierunku poruszania się. Kolorystyka i zróżnicowanie materiałowe nawierzchni powinny podkreślać główne kierunki poruszania się i zaznaczać różne obszary funkcjonalne. Zastosowanie kombinacji różnych rodzajów nawierzchni może ułatwić osobom z zaburzeniami orientacji poruszanie się w przestrzeni zintegrowanego węzła przesiadkowego. Dla osób słabowidzących oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną istotne są przede wszystkim kontrasty kolorystyczne, natomiast dla osób niewidomych kontrasty fakturowe stosowane na nawierzchniach ciągów pieszych. Zastosowanie poszczególnych faktur nie powinno stanowić przeszkody dla osób z niepełnosprawnościami powodującej niekontrolowane zatrzymanie się kółek wózka czy chodzika. Zadaniem systemu fakturowego jest zwiększenie orientacji przestrzennej oraz kierowanie osób z ograniczeniami percepcji wzrokowej do bezpiecznych miejsc pokonywania przeszkód. System fakturowy należy projektować tak, aby przekaz informacji był jednoznaczny i pozwalał osobom z dysfunkcją wzroku na samodzielne poruszanie się w przestrzeni publicznej. Systemu fakturowego (ścieżek dotykowych) nie zaleca się stosować wewnątrz obiektów gdy szerokość przejścia jest mniejsza niż 4m. System fakturowy należy stosować na trasach wolnych od przeszkód:

- w obszarach stref transferu ruchu pieszego (np. na obszarach węzłów komunikacyjnych, obiektach obsługi pasażerów),
- w miejscach potencjalnie niebezpiecznych dla osób z niepełnosprawnością wzroku (np. przy pokonywaniu schodów),
- na obszarach o ograniczonej orientacji (np. ciągi piesze o szerokości powyżej 4 metrów itp.).

Zaleca się aby system składał się z następujących typów faktur:

- typ A – faktura kierunkowa (prowadząca),
- typ B – faktura ostrzegawcza (bezpieczeństwa).

System fakturowy składa się z oznaczeń:

- Typ A. Ścieżka kierunkowa:
  - A1 – wyniesione prążki,
  - A2 – wyniesione wałki,

A3 – bruzdy (tylko do wewnątrz).

Typ B. Oznaczenia ostrzegawcze (bezpieczeństwa):

- B1 – „ścięte kopytki”,
- B2 – „ścięte stożki”.

Pojedynczy element systemu powinien mieć formę ściętego stożka lub sfery kuli o:

- a. wysokości nie mniejszej niż 5 mm i nie większej niż 8 mm, średnicy podstawy nie mniejszej niż 30 mm i nie większej niż 40 mm

Dla lepszego rozpoznawania oznaczeń fakturowych przez osoby z wadami wzroku zaleca się stosowanie kontrastu barwnego pomiędzy powierzchnią chodnika, a elementami oznaczeń. Należy wskazać, iż kolor żółty jest kolorem najdłużej postrzeganym (rozpoznawalnym) przez osoby tracące wzrok. Kontrast barwny mierzy się poprzez porównanie współczynników odbicia światła tzw. LRV (ang. *Light Reflectance Value*). Współczynnik odbicia światła to całkowita ilość światła odbitego od powierzchni (np.: posadzki, ściany, wykończenia stopni schodów itp.) na każdej długości fali i we wszystkich kierunkach po podświetleniu źródłem światła. Kontrast w procentach jest określony wg wzoru:

$$C = [(L1-L2) / L1] \times 100, [\%]$$

Gdzie:

L1 – wartość współczynnika odbicia światła (LRV) w jasnym obszarze,

L2 – wartość współczynnika odbicia światła (LRV) ciemniejszej powierzchni.

Produkty poddane ocenie kontrastu wizualnego mierzonego na podstawie współczynnika odbicia światła (LRV) powinny wyraźnie odróżniać się pod względem dwóch powierzchni styknych. Im większa będzie różnica współczynnika LRV pomiędzy dwoma powierzchniami, tym większą różnicę zanotuje ludzkie oko. Oprócz koloru na wartość współczynnika LRV mają również wpływ takie czynniki jak struktura czy połysk powierzchni. Kontrast barwy oznaczeń fakturowych należy stosować o wartościach: min. 70% dla oznaczeń faktur bezpieczeństwa (typ B), min. 50% dla oznaczeń faktur kierunkowych (typ A).

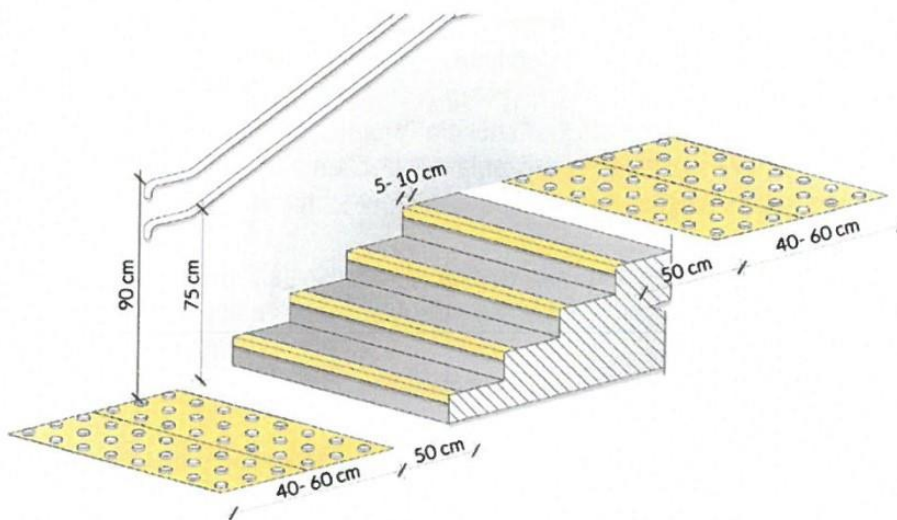
7. Na ciągach komunikacyjnych zastosować kontrast kolorystyczny ścian i posadzek.

8. W przypadku schodów zastosować system fakturowania.

W budynkach użyteczności publicznej schody powinny być oznaczone na dwa sposoby:

- wizualnie – kontrastowo oznaczone krawędzie stopni,
- poprzez zmianę faktury, odcienia lub barwy,

W odległości 50 cm przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w dół oraz przed krawędzią pierwszego stopnia schodów w górę, należy ułożyć fakturę ostrzegawczą o szerokości nie mniejszej niż 40 cm i nie większej niż 60 cm (na całej szerokości schodów). Powierzchnie spoczników schodów powinny mieć wykończenie wyróżniające je odcieniem, barwą bądź fakturą, co najmniej w pasie 30 cm od krawędzi rozpoczynającej i kończącej bieg schodów. Wszystkie krawędzie stopni należy oznaczyć przy pomocy kontrastowego pasa szerokości 5 cm umieszczonego wzdłuż całej krawędzi stopni w poprzek biegu. Kontrast barwy C oznaczeń montowanych na krawędziach nie powinien być mniejszy niż 70%. Należy zachować bezpieczną skrajnię ruchu pieszych i gdy bieg schodowy jest nadwieszony nad ciągiem pieszym, przestrzeń pod schodami o wysokości mniejszej niż 220 cm powinna być obudowana lub oznaczona w taki sposób, aby osoba z dysfunkcją wzroku mogła je bezpiecznie ominąć.

9. Na poręczach schodów zastosować dotykową informację,

10. Obok drzwi platformy umieścić czytelną informację o dźwigu oraz numerze kondygnacji zarówno w wersji wizualnej jak i dotykowej.

11. Obramowanie dźwigu oznakować w sposób kontrastowy w stosunku do otoczenia.

12. Na dojściu do dźwigu zastosować system fakturowy prowadzący do panelu przywołania.

13. Panel zewnętrzny sterowania dźwigu wyposażać w informację dźwiękową, zrozumiałą w języku polskim.

14. Wewnętrzny panel sterowania windy wyposażać w dodatkowe oznakowanie dla osób niedowidzących i niewidomych (wypukłe opisy, cyfry lub symbole oraz oznaczenia w alfabecie Braille'a) oraz informację głosową.

15. Oznaczyć wyznaczone miejsce na biuro obsługi.

16. Przy kasie zamontować pętlę indukcyjną oraz system głośnomówiący (interkom)

17. Wejście do toalety dla osób z niepełnosprawnościami oznaczyć za pomocą piktogramów na ścianach oraz informacją w alfabecie Braille'a.
18. Oznaczyć gniazda, kontakty, włączniki i inne mechanizmy kontrolne

Dostępność cyfrowa

1. Wszystkie obrazy, przyciski graficzne, obrazy pełniące role odnośników mają posiadać adekwatny do zawartości i celu opis alternatywny;
2. Wszystkie infografiki mają posiadać alternatywną, tekstową informację w treści lub na osobnej podstronie;
3. Wszystkie wykresy i mapy mają posiadać alternatywę w postaci tekstu, tabel itp. w treści lub na osobnej podstronie;
4. Wszystkie przyciski mają posiadać adekwatny do pełniącej funkcji opis tekstowy jako wartość lub treść; wszystkie pola formularzy posiadają jednoznaczną etykietę; graficzne elementy CAPTCHA posiadają alternatywę w postaci tekstu lub innego sposobu na pozyskanie informacji jak np. dźwięk;
5. Zapewnić transkrypcje tekstowe nagranych dźwięków dla wszystkich nagranych (nieprzekazywanych na żywo) materiałów dźwiękowych i wideo, publikowanych na stronie, takich jak np. podcasty dźwiękowe, pliki mp3 itp.
6. Zapewnić transkrypcje tekstowe lub odpowiedniki dźwiękowe dla materiałów wideo (nieprzekazywanych na żywo), które nie zawierają ścieżki dźwiękowej lub ścieżka dźwiękowa nie przenosi znaczenia (np. muzyka grająca w tle).
7. Zapewnić napisy (dialogów, informacji dźwiękowych) dla wszystkich opublikowanych na stronie materiałów wideo (nieprzekazywanych na żywo).
8. Zapewnić dla mediów zmiennych w czasie treść alternatywna opisująca tę samą historię i przedstawiająca te same informacje, co opublikowany materiał oraz czy obejmuje ona wszystkie ważne dialogi i działania, jak również wygląd otoczenia, które są częścią historii
9. Dla każdej treści multimedialnej, udostępnianej na żywo (materiały tylko dźwiękowe, webcasty, wideokonferencje itd.) zapewnić napisy zsynchronizowane z dźwiękiem.
10. Zapewnić w każdym prezentowanym materiale wideo ścieżkę audio (w mowie), aby osoby niewidome go zrozumiały z opcją jej wyłączenia lub włączenia.
11. Wyposażyć treści multimedialne posiadające dźwięk w tłumacza, przedstawiającego informacje w języku migowym.
12. Dla materiałów wideo, w których nie można dodać ścieżki z audio deskrypcją z powodu synchronizacji ścieżki dźwiękowej (np. nie ma pauz w ścieżce audio) zapewnić alternatywne wersje wideo z pauzami.
13. Wszystkie udostępnione na stronie treści multimedialne, posiadające ścieżkę wideo mają posiadać transkrypcję
14. Treści dźwiękowe prezentowane na żywo mają zawierać transkrypcję opisową w formie tekstowej.
15. Zdefiniować atrybut *autocomplete* z odpowiednią wartością;
16. Zdefiniować regiony z HTML5 lub punkty orientacyjne za pomocą ról ARIA;
17. W stosownych przypadkach zastosować odpowiednie atrybuty ARIA ulepszające semantykę kodu HTML w celu lepszego zrozumienia napotkanego elementu strony.
18. Rozróżnianie elementów wizualnych oraz przekazywanie treści nie może być zależne tylko od koloru, np.: wymagane pola formularzy.
19. W sytuacji gdy po najechaniu kursorem myszy lub sfokusowania elementu klawiaturą pojawia się dodatkowa treść (np. tooltip) należy umożliwić:
  - pokazaną treść można odrzucić (zazwyczaj za pomocą klawisza Esc) bez przesuwania kursora myszy lub fokusa klawiatury chyba, że treść zawiera błąd lub nie zasłania, ani nie zakłóca odczytania pozostałej treści strony;

- pokazana treść pozostaje widoczna dopóki: kursor myszy lub fokus klawiatury nie zostaną odsunięte od elementu, który nową treść wywołał, treść nie zostanie odrzucona lub nie będzie już istotna, kursor myszy najedzie na nią .
20. Każdy element strony internetowej i jego funkcjonalność ma być dostępny przy użyciu klawiatury, za wyjątkiem tych, które konwencjonalnie nie mogą być wykonane klawiaturą (np. rysunek odręczny)
  21. Cała funkcjonalność strony ma być dostępna przy użyciu klawiatury, bez żadnych wyjątków .
  22. W sytuacji, gdy zostały zaimplementowane na stronie skróty klawiaturowe oparte tylko o litery, liczby, symbole lub znaki interpunkcyjne należy umożliwić wyłączenie skrótu i zdefiniować go na dodatkowy klawisz niedrukowalny (Ctrl, Alt itp.), skrót ma być aktywny tylko wtedy, gdy powiązany z nim element jest sfokusowany.
  23. Umożliwić pominięcie bloków: omińnięcie nawigacji i innych powtarzających się elementów na podstronach.
  24. Usunąć linki (lub przyciski formularza, czy też obszary aktywne map odnośników), które są generalnie dwuznaczne dla użytkowników i które nie są wystarczająco opisane z określeniem swojego celu bezpośrednio z tekstu linkowanego. Nie powinny istnieć linki (lub przyciski graficzne formularzy) z tym samym tekstem linkujące do różnych miejsc (np. „Czytaj więcej”).
  25. Umożliwić na urządzeniach dotykowych wyposażonych w gesty wielopunktowe lub oparte na ścieżce (jak np. szczypanie, przeciąganie) wykonywanie ruchów za pomocą aktywowania jednym punktem jak np. dotknięcie w przycisk. Wyjątkiem są sytuacje kiedy konkretna funkcjonalność jest oparta o gesty wielopunktowe lub ścieżkę.
  26. W celu uniknięcia przypadkowej aktywacji elementu (przycisku, kontrolki, linku itp.) zapewnić mechanizm anulowania lub wycofania wykonywanej czynności.
  27. Elementy interfejsu (jak np. linki, przyciski, itp.) zawierające tekst lub obrazy tekstu mają posiadać dostępną nazwę (etykietę, tekst alternatywny, aria-label, itp.), która zawiera w sobie widoczny tekst, najlepiej na jej początku.
  28. Umożliwić wyłączenie funkcjonalności, która jest uruchamiana przez poruszanie urządzeniem (np. potrząsanie lub przechylenie urządzenia mobilnego) lub przez ruch użytkownika (np. machanie do kamery) oraz zapewnić ją przez standardowe elementy sterujące, takie jak np. przyciski.

BEZPIECZEŃSTWO POŻAROWE

Zgodnie z przepisami Ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r., właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu jest zobowiązany m. in. do:

- zapewnienia osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub na terenie bezpieczeństwo i możliwości ewakuacji (art. 4 ust. 1 pkt 4),
- zapoznania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi (art. 4 ust. 1 pkt 6),
- ustalenia sposobu postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia (art. 4 ust. 1 pkt 7).

Wymagania w zakresie ochrony pożarowej:

- zastosowanie na drogach ewakuacyjnych i w pomieszczeniach obiektów przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami dźwiękowego systemu ostrzegawczego DSO (VES -Voice Evacuation System) emitującego sygnały głosowe informujące o kierunku ewakuacji lub o położeniu najbliższych wyjść ewakuacyjnych,
- wyposażenie holu windowego w intercom pożarowy z przekierowaniem do pomieszczenia ochrony (*security room*),
- zastosowanie znaków bezpieczeństwa dotyczących ewakuacji, oświetlonych wewnątrz,
- zastosowanie na drogach ewakuacyjnych awaryjnego oświetlenia ewakuacyjnego,
- zastosowanie w systemach sygnalizacji pożarowej sygnalizatorów świetlnych i akustycznych,

- zastosowanie żółtej, czyli o największym kontraście względem otoczenia, barwy drzwi ewakuacyjnych,
- zastosowanie dodatkowej oprawy oświetleniowej stale pracującej nad wyjściami ewakuacyjnymi.

Osobom z niepełnosprawnością wzroku należy zapewnić dostęp do informacji o kierunkach ewakuacji. W przypadku osób z dysfunkcjami słuchu – informacji o zagrożeniu i rozpoczęciu ewakuacji np. poprzez nadawanie informacji na monitorach wielkoformatowych.

Informacja dotykowa o kierunkach ewakuacji w postaci piktogramów dotykowych powinna być montowana w łatwo dostępnych miejscach (na poręczach lub narożnikach ścian).

Droga ewakuacji powinna być wolna od przeszkód i pozwalać osobie z ograniczeniami mobilności i percepcji na samodzielną ewakuację z budynku. Jeżeli nie jest to technicznie możliwe, należy tym osobom zagwarantować możliwość schronienia w specjalnych pomieszczeniach lub w miejscach oczekiwania na ewakuację zlokalizowanych w obrębie ewakuacyjnych klatek schodowych na czas potrzebny do przybycia ekip ratowniczych.

Miejsca oczekiwania na ewakuację powinny być odpowiednio zabezpieczone, o zwiększonej ochronie przeciwpożarowej i odpowiednio wyposażone w środki ochrony ppoż. i komunikacji z ekipami ratowniczymi.

Gdy w obiekcie nie ma specjalnych dźwigów osobowych do ewakuacji w czasie pożaru należy bezwzględnie zaprojektować pomieszczenia schronienia na wypadek pożaru. Pomieszczenia schronienia należy lokalizować w pobliżu dróg ewakuacyjnych jako wydzieloną część klatek ewakuacyjnych lub jako niezależne pomieszczenia o podwyższonej ochronie przeciwpożarowej w bliskiej odległości od drogi ewakuacji.

Miejsce oczekiwania osób z niepełnosprawnościami na ewakuację z obiektu:

- zaleca się lokalizować na klatkach schodowych. Miejsce oczekiwania nie może ograniczać szerokości drogi ewakuacji,
- powinno być wyposażone w urządzenia komunikacji, pozwalające na dwukierunkową łączność ze służbami odpowiedzialnymi za ewakuację, komunikacja powinna być zapewniona min. dwoma sposobami,
- powinno być wyposażone w środki gaśnicze, koce ochronne i specjalne siedzisko do ewakuacji osób o ograniczonych możliwościach ruchowych.

przycisk przystanku wyjściowego z budynku powinien wystawać 5 mm (± 1 mm) ponad pozostałe przyciski (zalecany kolor zielony).

mgr Mateusz Liput